

Leder

Hei til EU

Den såkalte Europautredningen som ble overlevert utenriksminister **Jonas Gahr Støre** sist uke beskriver og analyserer Norges avtaler med EU i perioden 1992 - 2011. Utvalgets mål har vært å beskrive helheten i forholdet mellom Norge og EU, hvordan det har utviklet seg, og hvilke virkninger det har for det norske samfunnet.

Det er helt klart at EØS-avtalen rent prinsipielt er problematisk, sett i et demokratisk perspektiv. Gjennom avtalen har Norge overtatt anslagsvis tre fjerdedeler av EU-retten, sammenlignet med EU-statene som er med på alt, heter det i utredningen. Og vi har gjennomført dette mer effektivt enn mange andre. Samtidig er Norge verken medlem av EU eller i nevneverdig grad involvert i beslutningsprosessene. Norge er langt tettere tilknyttet EU enn de aller fleste er klar over, kan utredningen fortelle. Men den konkluderer med at «erfaringen så langt er at de prinsipielle problemene med EØS, Schengen og de andre avtalene er større enn de praktiske».

Økonomisk har 1992–2011 vært en god periode for Norge. Brutto nasjonalprodukt for fastlands-Norge har økt med nærmere 60 prosent, sysselsettingen har steget med omtrent 25 prosent, og arbeidsledigheten har sunket fra drøyt 6 prosent i 1993 til 2,4 prosent i 2011.

EØS er ingen optimal løsning. Vi er tre fjerdedeler innenfor, eller skal vi si utenfor, EU. Vi bestemmer ikke like mye, som de med fullt medlemskap.

Men hva er alternativet? En bilateral handelsavtale slik Sveits har? Sveitserne har 120 avtaler med EU, de fleste lenket sammen med såkalte giljotin-klausuler som innebærer at dersom én avtale sies opp, så ryker automatisk også en rekke av de andre. Mildt sagt ingen gunstig løsning, det heller.

Et annet alternativ er fullt medlemskap. EU vil ta i mot oss med åpne armer, men EU-motstanden har aldri vært større i Norge, og rent politisk er det en dødfødt sak for all partier, i alle fall om en søker samarbeid med andre om regjeringsmakt.

Men, andre alternativ kan faktisk komme på tale, i en ikke alt for fjern fremtid.

Det europeiske samarbeidet er i en brytningstid. Tyskland og Frankrike slåss for en tettere økonomisk integrasjon, for å redde eurosonen. Men Storbritannia og flere nordeuropeiske medlemsland er lite lystne på å la Brussel få økt innflytelse over eget statsbudsjett.

Endringene i EU kan også endre Norges tilknytning til unionen, formelt eller uformelt. EU skal selv vurdere forholdet til Norge. Dessuten kan EU komme til å organisere seg annerledes i fremtiden - med ulike former for integrasjon av medlemmene.

I en artikkel skrevet for tankesmien European Council on Foreign Relations diskuteres mulighetene for et Europa delt i to lag. Det indre laget består av eurolandene, i full politisk og økonomisk union. Det ytre laget består av de resterende EU-landene, EFTA-landene og alle eksisterende kandidater til EU, inkludert Tyrkia. Dette ville være et frihandelsområde med felles utenriks- og sikkerhetspolitikk. Alle beslutninger måtte tas enstemmig og kontrolleres av de nasjonale parlamentene. I dette utviklingsbildet kan EØS-avtalen bli irrelevant, og nye tilknytningsmåter for Norge aktualiseres.

Fremleggelsen av Europautredningen, «Utenfor og innenfor - Norges avtaler med EU», har skapt et lite bluss av Europa-debatt i gamlelandet. Måtte den vare og gjøre at norske politikere våger å diskutere Europa, uten at vi ender opp i en kamp «for eller mot EU». En slik diskusjon er jo totalt irrelevant. EU er vitterlig til stede allerede, og et viktig fundament for Norges eksistens og plass i Europa og verden.

Å tre ut av EØS for å styrke vår egen uavhengighet er etter vår oppfatning å spille hasard. Globaliseringen av næringslivet, arbeidslivet, politikken og fritiden gjør at et forsøk på å redusere vår tilknytning til EU er å gå baklengs inn i fremtiden.

Endringene i EU kan også endre Norges tilknytning til unionen – enten formelt eller uformelt